

Gaile Parkin

Taarten bakken in Kigali

Vertaald door
Bert Meelker

Artemis & co

Een zilveren bruiloft

Zoals een emmer water een kookvuurtje tot as reduceert – wat ongelovig gesputter, bozig gesis en dan een kilte die des te doordringender is omdat ze zo plotseling de plaats van verzengende hitte heeft ingenomen – op exact die manier, doofde de foto die ze bestudeerde al haar opwinding.

‘Net als deze?’ vroeg ze haar gast, en ze probeerde niets van spijt of afkeuring in haar stem te laten doorklinken.

‘Nét als die,’ luidde het antwoord, en op dat moment sijpelde de vochtige kilte van teleurstelling haar hart binnen.

Angel had zich uitgebreid mooi gemaakt voor het bezoek en ze had hooggespannen verwachtingen van al het goeds dat eruit zou kunnen voortkomen. Terwijl ze als laatste een paar gouden ooringetjes indeed was ze van haar slaapkamer naar de woonkamer gelopen, waar ze nog een keer goed om zich heen had gekeken om te zien of alles in orde was voor de ontvangst van haar speciale gast. De rommel van de kinderen had ze integraal hun slaapkamer binnengeschoven en de tegelvloer was geboend tot hij blonk als een spiegel. Het houtwerk van de driezitsbank en de twee bijpassende stoelen was gewreven en alle kussens – bekleed met een stevige stof in een patroon van bruin en oranje – waren opgeschud en beklept, voor zover een vierkant stuk schuimrubber zich daartoe leende. Op de koffietafel had ze een blinkend wit bord met chocoladecakejes neergezet, elk cakeje voorzien van een laagje glazuur in een van

de vier kleuren blauw, groen, zwart en geel.

Toen had door de openstaande deur tussen de woonkamer en het kleine balkon de roep geklonken, het teken waarop ze had zitten wachten, van haar buurvrouw Amina, die op het balkon met een boven het hare op de uitkijk had gestaan naar het dure voertuig dat nu de heuvel van hun compound op kwam rijden.

In een vlaag van hernieuwde opwindning was ze naar de slaapkamer teruggegaan en had ze, zich verbergend achter het linkergordijn, door een kier in de jaloezieën staan kijken naar de mooie zwarte Range Rover met zijn getinte ramen, die rechtsaf de onverharde weg opdraaide en voor de eerste van de twee ingangen van het gebouw tot stilstand kwam. Een in onberispelijk uniform gestoken chauffeur was uitgestapt en had, terwijl hij de passagiersdeur openhield, iets geroepen naar de twee wachten die rondhingen in de schaduw van een mimosa aan de andere kant van de weg. De langste van de twee had een antwoord geroepen en was, het rode stof van zijn broek kloppend, loom overeind gekomen.

Mevrouw Margaret Wanyika was uit de auto tevoorschijn gekomen, op en top de vrouw van een ambassadeur: elegant en tot in de puntjes verzorgd, haar lange slanke lichaam gehuld in een marineblauw mantelpakje met een rok tot op de knie en een zijdeachtige witte blouse, haar ontkroesde haar in een feilloze wrong strak tegen haar achterhoofd. Terwijl ze naast de auto stond en in haar mobiele telefoon praatte, had ze haar blik over het gebouw voor haar laten gaan.

Angel was van het raam weggedoken en de huiskamer ingelopen, en terwijl ze dat deed had ze zich een voorstelling proberen te maken van wat haar bezoeker zag. Het flatgebouw aan de kruising van een geasfalteerde straat en een zandweg in een van de meer welvarende wijken van de stad was een soort markeringspunt: met zijn drie verdiepingen was het een opvallende aanwezigheid in een buurt van bungalows met hoog ommuurde tuinen, waar chauffeurs voor beveiligde hekken stonden te toeteren naar bedienden om open te doen en hun dure voertuigen binnen te laten. De mensen wisten alleen dat het een gloednieuw complex was

omdat het er het jaar daarvoor nog helemaal niet had gestaan: het was gebouwd in de populaire stijl die tijd noch slijtage nodig heeft om toch een sfeer van verval en verzakking op te roepen.

Met stijgende opwinding had Angel de vertrouwde klop van de bewaker op de deur van haar flat afgewacht, en toen die was gekomen had ze stralend van genoegen de deur opengezwaaid onder het uiten van de pompeuze verklaring dat het haar een bijzonder grote eer was zo'n belangrijke gast in haar huis te mogen ontvangen.

Maar nu, in een stoel in haar woonkamer, starend naar de foto die ze in haar hand hield, ging al haar opwinding als een nachtklaars uit.

'Zoals je weet, Angel', zei de vrouw van de ambassadeur, 'is het traditie om je zilveren bruiloft te vieren met net zo'n taart als de originele bruidstaart. Amos en ik vinden het allebei heel erg belangrijk om onze tradities in ere te houden, vooral wanneer we ver van huis zijn.'

'U hebt gelijk, mevrouw Ambassadeur,' zei Angel, die zelf ook ver van huis was. Maar terwijl ze de foto bestudeerde rezen er bij haar bedenkingen over de tradities die het echtpaar had omarmd toen dat vijfentwintig jaar geleden deze taart uitzocht. Hij leek in niets op de traditionele huwelijksstaarten die ze in haar eigen stad Bukoba wel had gezien, in het westen van Tanzania, of in Dar es Salaam, in het oosten. Nee, deze taart was traditioneel voor *Wazungu*, blanke mensen. Hij was zo wit als maar kon: wit met witte versieringen ter opluistering van het wit. Kleine witte bloemen met witte blaadjes lagen in een wijde kring vlak langs de rand boven op de taart, en drie in de taart geplaatste witte pilaren droegen een volgende witte taart die een kleinere replica was van de onderste. Het was, kort gezegd, de onaantrekkelijkste taart die ze ooit onder ogen had gekregen. Natuurlijk, de Wanyika's waren getrouwd in een tijd waarin de stijl van de Wazungu nog chic gevonden werd – zelfs prestigieus. Maar nu, anno 2000, was iedereen het er toch over eens dat Wazungu op het gebied van stijl en goede smaak niet zo gezaghebbend waren als men eerst had gedacht? Als ze me-

vrouw Wanyika de foto's liet zien van een paar bruidstaarten die ze voor anderen had gemaakt, wie weet zou ze haar dan kunnen overtuigen van het moois dat kleur met een taart kon doen.

Ze legde de foto neer, nam haar bril af, voelde in het decolleté van haar nette blouse naar de tissues die ze bij zich droeg in haar bh en begon omstandig haar brillenglazen te poetsen. Dit deed ze onwillekeurig op momenten waarop ze het gevoel kreeg dat iemand in haar omgeving zijn voordeel kon doen met een iets helderder perspectief.

'Mevrouw Ambassadeur, woorden schieten tekort om de pracht van deze taart te beschrijven...' begon ze.

'Wat je zegt!' verklaarde de vrouw van de ambassadeur, zonder Angel de gelegenheid te geven haar zin af te maken. 'En op het feest gaan we, vlak naast onze bruidstaart, een grote foto neerzetten van Amos en mij, van toen we onze bruidstaart vijfentwintig jaar geleden aansneden. Dus het is ontzettend belangrijk dat de twee taarten exact hetzelfde zijn.'

Angel zette haar bril weer op. Het was volstrekt duidelijk dat het geen zin had mevrouw Wanyika te helpen inzien dat ze een lelijke en oersaaië bruidstaart had gehad.

'Geen zorgen, mevrouw Ambassadeur, ik zal uw zilveren taart precies zo maken als de vorige,' zei ze, met een brede glimlach om een zucht van spijt te maskeren die ze net niet helemaal had kunnen onderdrukken. 'Hij zal even mooi worden als uw bruidstaart.'

Mevrouw Wanyika sloeg haar zorgvuldig gemanicuurde handen verrukt ineen. 'Ik wist dat ik op een landgenoot kon rekenen, Angel! De mensen hier in Kigali geven hoog op over jouw bakkunst.'

'Dank u, mevrouw Ambassadeur. Maar zou ik u dan mogen vragen of u nu een bestelformulier wilt invullen, terwijl ik de melk opzet voor nog een kopje thee?'

Ze overhandigde haar gast een formulier met de kop TAARTBESTELFORMULIER, dat haar vriendin Sophie voor haar had ontworpen op de computer en dat Angels echtgenoot, Pius, op de univer-

siteit voor haar had gefotokopieerd. Het formulier informeerde naar details over hoe en waar de klant te bereiken was, de datum en het tijdstip waarop de taart werd verlangd en of Angel hem moest bezorgen of dat de klant hem zelf zou komen afhalen. Er was een groot wit veld voor alles dat was afgesproken omtrent het ontwerp van de taart, en een bescheiden vakje voor het eindbedrag en de hoogte van de aanbetaling. Onder aan het formulier was een stip-pellijn waar de klant moest tekenen te zijn overeengekomen dat het resterende bedrag op het moment van aflevering – op haar atelier of bij de klant thuis – zou worden voldaan, en dat de aanbetaling niet zou worden terugbetaald ingeval de opdracht werd ingetrokken. Angel was bijzonder trots op de vier talen waarin haar taartbestelformulier was gesteld – Swahili, Engels, Frans en Kinyarwanda – maar minder trots op het feit dat ze zelf van die vier alleen de eerste twee tot op zekere hoogte beheerste.

Toen de zaken gedaan waren, leunden de twee vrouwen achterover om van hun thee te genieten, die naar Tanzaniaans gebruik was gezet met gekookte melk, een paar flinke scheppen suiker en kardemom.

‘En, hoe vind je het leven hier, vergeleken met thuis?’ vroeg mevrouw Wanyika, terwijl ze voorzichtige slokjes uit een van Angels mooiste kopjes nam en volhardde in haar Engels – de tweede officiële taal van hun land – ondanks Angels aanvankelijke pogingen om het gesprek in het Swahili te voeren.

‘Ach, het is zo’n beetje hetzelfde, mevrouw Ambassadeur, maar het is niet thuis natuurlijk. Zoals u weet zijn sommige gebruiken hier in Centraal-Afrika een ietsje anders dan bij ons in Oost-Afrika, al zijn Rwanda en Tanzania dan burens. En natuurlijk is het Frans lastig, maar veel mensen hier spreken ook Swahili. En tot ons geluk kennen de meeste mensen in deze compound Engels. Hé, maar u bent te dun, mevrouw Ambassadeur, toe, neemt u er nog een.’

Angel schoof het bord met cakejes in de richting van haar gast, die had verzuimd iets over de kleuren op te merken – de kleuren van de Tanzaniaanse vlag – en er tot nu toe slechts een had geno-

men: een met geel glazuur, het geel dat in de vlag de minerale rijkdommen van Tanzania symboliseerde.

‘Nee, dank je, Angel. Ze zijn verrukkelijk, heus, maar ik probeer heel erg om af te vallen. Youssou heeft een jurk voor de zilveren bruiloft voor me gemaakt en die zit eigenlijk wat aan de krappe kant.’

‘Ai, die Youssou!’ zei Angel, meevoelend. Ze schudde haar hoofd. Ze had zelf een paar ongelukkige ervaringen met de alom bejubelde Senegalese kleermaker van La Couture Universelle d’Afrique, in de moslimwijk Nyamirambo. ‘Die man kan iedere jurk uit ieder tijdschrift foutloos namaken, en zijn borduurwerk is echt prachtig, maar ai! Die vrouwen daar in Senegal moeten wel allemaal slanke dennen zijn. Youssou kan je tien keer de maat nemen, maar de jurk die hij voor je maakt is uiteindelijk altijd voor een veel slanker iemand.’

Dit was een nogal teer punt voor Angel, die zelf altijd een ‘slanker iemand’ was geweest. Geen slanke den, zelfs als meisje al niet, maar de laatste paar jaar was ze gestaag aangekomen – vooral rond haar achterwerk en dijen – zodat een steeds groter deel van haar garderobe zo langzamerhand aanvoelde alsof het door de miscalculerende Youssou was ontworpen. Dokter Rejoice had haar verteld dat dikker worden niet meer dan normaal was voor een vrouw in de overgang, maar dit had haar er geen beter gevoel over kunnen bezorgen. Hoe dan ook, thuis haar eigen bedrijf runnen betekende dat ze het grootste deel van de tijd kon rondlopen in een wijd T-shirt en een uit een kanga geplooid wikkelrok – een combi waarin iedere maat zich prettig liet onderbrengen.

‘En hoe is het om in deze compound te wonen?’ vroeg de vrouw van de ambassadeur.

‘We zitten hier veilig,’ zei Angel. ‘Ook al komt iedereen die hier woont van buiten Rwanda, we zijn een hechte gemeenschap. Jee! We komen van over de hele wereld! Somalië, Engeland, Amerika, Egypte, Japan...’

‘En werken die allemaal voor het KIST?’ onderbrak mevrouw Wanyika Angel, voor ze de wereldatlas van expats kon afmaken.

Het Kigali Institute of Science and Technology – een nieuwe universiteit die pas in de hoofdstad was opgericht – trok grote aantallen buitenlandse academici aan.

‘Nee, alleen mijn man zit daar. Het KIST biedt geen onderdak aan zijn gewone personeel, maar Pius is een special-consultant, dus staat er in zijn contract dat ze hem moeten huisvesten. De anderen hier werken vooral voor hulporganisaties en ngo’s. U weet hoe dat gaat na een oorlog, mevrouw Ambassadeur: het regent dollars uit de hemel en iedereen van buiten is er als de kippen bij om ze op te strijken.’ Angel liet een stilte vallen en voegde eraan toe: ‘En om te helpen bij de wederopbouw natuurlijk.’

‘Natuurlijk,’ zei de vrouw van de ambassadeur, ongemakkelijk heen en weer schuivend over de oranje met bruine kussens op de houten bank.

Angel wist dat het salaris van ambassadeur Wanyika een forse opwaardering had gekregen door een aanvullende bonus om hem tegemoet te komen voor de gevaren en ontberingen van zijn detachering in een land dat nog maar zo kort geleden door strijd was verscheurd. Ze merkte dat mevrouw Wanyika om zich heen keek op zoek naar een aanleiding om van onderwerp te veranderen en zag het ongemak van haar gast omslaan in opluchting toen haar blik bleef rusten op de vier ingelijste portretjes hoog aan de muur naast de bank.

‘Wie zijn dit, Angel?’ Ze stond op om ze van dichtbij te bekijken.

Angel zette haar kopje neer en kwam naast haar staan. ‘Dit is Grace,’ zei ze, naar de eerste foto wijzend. ‘Zij is de oudste, van onze zoon Joseph. Ze is nu elf. En deze twee hier zijn Benedict en Moses, ook van Joseph. Moses is de jongste, net zes geworden.’ Ze ging door naar de derde foto terwijl mevrouw Wanyika de ene na de andere routineuze uitroep van bewondering slaakte. ‘Dit zijn Faith en Daniel. Die zijn allebei van onze dochter Vinas.’ Toen legde Angel haar vinger op de vierde en laatste foto. ‘En dit zijn Joseph en Vinas,’ zei ze. ‘Joseph is nu bijna drie jaar geleden overleden, en Vinas hebben we vorig jaar verloren.’ Ze liet zich met een zware beweging weer in haar stoel zakken – het houtwerk onder de kussens

kraakte gevaarlijk – en vouwde haar handen samen in haar schoot.

‘Och, Angel,’ zei mevrouw Wanyika zacht. Ze ging ook weer zitten en reikte over de koffietafel heen om een troostende, goed verzorgde hand op Angels knie te leggen. ‘Je eigen kinderen moeten begraven, dat is verschrikkelijk.’

Angel slaakte een diepe zucht. ‘Ja, verschrikkelijk, mevrouw Ambassadeur. En het was zo’n schok om ze allebei te verliezen. Joseph is in zijn huis in Mwanza doodgeschoten door inbrekers...’

‘O, o, o!’ Mevrouw Wanyika sloot haar ogen en schudde haar hoofd, gaf een kneepje in Angels knie.

‘En Vinas...’ Angel legde haar hand op die van haar gast op haar knie. ‘Vinas vergde veel te veel van zichzelf nadat haar man haar had verlaten. Daar raakte ze zodanig gespannen van dat ze aan haar bloeddruk is bezwaken.’

‘Ai, inderdaad, dat kan ervan komen, Angel.’ Ze liet Angels knie los, draaide haar hand om, liet Angels palm in de hare glijden en nam die in een stevige greep. ‘Toen mijn eigen oom... toen die zijn vrouw had verloren, stortte hij zich zo op zijn zaak dat hij aan een hartaanval is bezwaken. Hé! Stress? Nou.’ Ze schudde haar hoofd en klakte met haar tong tegen de achterkant van haar keurig in het gelid staande fonkelende boventanden.

‘Ja, nou,’ stemde Angel in. ‘Maar Pius en ik zijn geen uitzondering in zo’n situatie, mevrouw Ambassadeur. Heel veel grootouders zitten in hetzelfde schuitje tegenwoordig. Onze kinderen worden van ons weggenomen en we worden nog een keer opnieuw ouders, van onze kleinkinderen.’ Angel haalde lichtjes haar schouders op. ‘Soms is het een kogel. Soms de bloeddruk. Maar meestal is het het virus.’

Mevrouw Wanyika liet Angels hand los en pakte haar thee. ‘Maar ja, voor ons Tanzanianen,’ zei ze, plotseling een officiële toon aanslaand, gespeend van mededogen, ‘is dat natuurlijk een niet-bestaand probleem.’

Angels wenkbrauwen schoten elkaar tegemoet boven de brug van haar neus, als om elkaar te raadplegen. ‘Het spijt me, mevrouw Ambassadeur, maar u brengt me in de war. Nu lijkt het toch net als-

of u zegt dat wij dat virus thuis in Tanzania niet hebben. Maar iedereen weet...'

'Angel!' viel mevrouw Wanyika's stem – nu een scherpe fluister – haar in de rede. 'Wij mogen de mensen niet laten denken dat wij dat probleem in ons land hebben. Alsjeblieft!'

Angel keek haar gast recht in de ogen. Toen nam ze haar bril af en liet haar tissue over de glazen gaan. 'Mevrouw Ambassadeur', begon ze, 'geloof u dat het virus in Oeganda is?'

'In Oeganda? Tja, nou, natuurlijk. Zelfs de regering van Oeganda heeft gezegd dat ze het hebben.'

'En in Kenia?' vervolgde Angel. 'Geloof u dat ze het in Kenia hebben?'

'Nou, ja, ik heb wel gehoord dat ze het daar hebben.'

'En in Zambia? Malawi? Mozambique?' Angel legde haar bril en de tissue op de koffietafel en begon de landen af te tellen op haar vingers.

'Ja', gaf mevrouw Wanyika toe, 'in die landen hebben ze het ook.'

En wat dacht u van de Democratische Republiek Congo?'

'O, maar het is algemeen bekend dat ze het daar hebben, in de DRC.'

'En u hebt natuurlijk ook gehoord dat ze het in Burundi hebben, en hier in Rwanda?'

'Nou, ja...'

'Dus, mevrouw Ambassadeur, als ú nou weet dat ze in al die landen om ons heen het virus hebben, dan zijn er anderen die dat ook weten; zoiets kan geen geheim zijn. En als de mensen weten dat alle buurlanden van Tanzania het hebben, waarom zouden ze dan denken dat Tanzania het zelf níét heeft? Zouden ze denken dat er iets heel bijzonders is aan onze grenzen, dat onze grenzen het niet doorlaten?' Angel zweeg, bang dat ze te ver was gegaan en dat ze haar belangrijke gast misschien beledigd had. Ze zette haar bril weer op en keek haar aan. Tot haar opluchting scheen mevrouw Wanyika eerder berouwwol dan verontwaardigd.

'Nee, je hebt gelijk, Angel. Maar weet je, Amos doet altijd heel erg zijn best niet toe te geven dat wij het probleem met die ziekte

ook in Tanzania hebben. Dat hoort bij zijn werk.'

'Dat snap ik wel,' verzekerde Angel haar, 'en als vrouw van de ambassadeur moet u natuurlijk hetzelfde doen, vooral wanneer u met mensen van buiten onze grenzen praat. Maar we komen er allebei vandaan, en we weten allebei dat het virus ook daar in elk gezin kan toeslaan en een dierbare kan wegnemen.'

'Ja, natuurlijk. Hoewel... niet in elk gezin,' weersprak mevrouw Wanyika haar. 'Niet in dat van ons. Of van jou, Angel, daar ben ik van overtuigd.'

Maar de vrouw van de ambassadeur had het mis. Had de kogel van de inbreker niet Josephs hoofd getroffen, die avond toen hij thuiskwam van een bezoek aan zijn vrouw, die lag weg te kwijnen in het Bugando Hospital, dan zou Angel nu een heel ander verhaal over zijn dood moeten vertellen. Hoewel, misschien nog niet: hij had zichzelf fit gehouden, was iedere avond blijven joggen, en voetballen in het weekend. Hij had nog steeds in leven kunnen zijn. Maar Angel begreep dat ze haar gast maar beter niets over dit alles kon vertellen, omdat die dat een verontrustende gedachte zou vinden en zich zelfs misschien geroepen zou voelen om haar taartbestelformulier te verscheuren. Ze besloot het onderwerp verder maar te mijden.

'Weet u, Pius en ik hebben opgepast en maar twee kinderen gekregen, zodat we een goede opleiding voor ze konden betalen. In die tijd was gezinsplanning nog iets heel moderns. Wij waren pioniers. Ons leven had nu langzamerhand wat rustiger moeten worden. Pius zou meer vrijaf moeten kunnen nemen nu hij in de laatste jaren voor zijn pensioen zit, maar in plaats daarvan moet hij juist harder aanpakken. Onze kinderen hadden zich nu zo ongeveer op moeten gaan maken om voor ons te zorgen, maar in plaats daarvan zitten wij nu met de zorg voor hun vijf kinderen. Vijf! Grace en Faith zijn lieve meiden, ze zijn serieus. Maar de jongens? Nou, nou.' Angel schudde haar hoofd.

'Oe! Jongens? Nou, nou,' zei mevrouw Wanyika, die – wist Angel – zelf drie jongens had grootgebracht, en ook zij schudde haar hoofd.

‘Nou, nou,’ zei Angel nogmaals.

‘Oe, nou, nou. Jongens?’ viel mevrouw Wanyika haar bij.

Beide vrouwen zwegen een tijdje en mijmerden over de problemen met jongens.

Toen zei mevrouw Wanyika: ‘God heeft je inderdaad een zwaar kruis te dragen gegeven, Angel. Maar heeft Hij je niet ook gezegd? Is de lach van een kind niet het dak van je huis?’

‘O, ja!’ zei Angel meteen. ‘Het probleem is alleen dat we deze kinderen niet zo goed kunnen onderhouden als onze eerste kinderen. Maar we moeten ze op alle mogelijke manieren een goed bestaan zien te geven. Daarom hebben we besloten uit Tanzania weg te gaan en ons hier in Rwanda te vestigen. Er is ontwikkelingsgeld voor de universiteit en ze betalen Pius hier enorm veel meer als special-consultant dan hij kreeg aan de universiteit in Dar. Oké, Rwanda heeft iets verschrikkelijks meegemaakt. Verschrikkelijk, mevrouw Ambassadeur; naar, naar en nog eens naar. Menig hart hier loopt over van verdriet. Veel ogen hebben de verschrikkelijkste dingen gezien. Verschrikkelijk gewoon! Maar veel van diezelfde harten zijn nu dapper genoeg hoop te hebben, en veel van diezelfde ogen kijken zo langzamerhand weer naar de toekomst, in plaats van naar het verleden. Het leven gaat door, iedere dag. En voor ons wegen de plussen van naar hier te zijn gekomen zwaarder dan de minnen. Mijn taartenbakkerij loopt goed, want hier zijn bijna geen winkels waar ze taarten verkopen. En een taartenbakkerij in een stad waar de mensen niets te vieren hebben zou niet lopen.’

‘O, iedereen heeft het over jouw taarten! Op welke receptie je ook komt, altijd is er taart van Angel. Of als de taart niet van Angel is, dan kom je er gegarandeerd iemand tegen die iets vertelt over een andere receptie waar de taart wél van Angel was.’

Angel glimlachte en beklapte in een gebaar van bescheiden trots haar kapsel. Een van de weinige luxes die ze zichzelf toestond was het regelmatige tripje naar de kapsalon om haar haar te laten ontkroezen en bijhouden in een model dat bij haar leeftijd paste.

‘Nou ja, dat ik het zo druk heb met mijn taarten houdt me jong, mevrouw Ambassadeur. En ik moet jong blijven voor de kinderen.’

Veel mensen hier hebben niet eens in de gaten dat ik al grootmoeder ben, weet u. Iedereen noemt me gewoon Mama-Grace, alsof Grace mijn oudste is en niet mijn kleinkind.'

'Maar je bent nu ook de moeder van Grace, Angel. Wie is Mama-Grace als jij het niet bent? Wie is Baba-Grace als het jouw man niet is?'

Angel wilde daar juist mee instemmen, toen de deur openging en een kleine, plompe jonge vrouw met de nederige houding van een bediende stilletjes de kamer binnenkwam.

'Ah, Titi, zijn de meisjes niet bij jou?' vroeg Angel haar in het Swahili.

'Nee, auntie,' antwoordde Titi. 'We kwamen auntie Sophie tegen bij de ingang van de compound. En die vroeg ons binnen in haar flat. Ze heeft me geld gegeven om Fantaatjes te kopen bij Leocadie, maar eerst moest ik auntie gaan vertellen dat de kinderen bij haar zijn, zei ze.'

'Sawa. Oké,' zei Angel. 'Titi, kom even dagzeggen tegen de vrouw van onze ambassadeur uit Tanzania, mevrouw Wanyika.'

Titi liep op mevrouw Wanyika af en schudde haar met licht gebogen hoofd de hand, eerbiedig vermijdend haar in de ogen te kijken. '*Shikamoo*.'

'*Marahaba*, Titi,' zei mevrouw Wanyika, waarmee ze hoffelijk reageerde op Titi's eerbiedige begroeting en toegaf aan de druk om in de eerste officiële taal van haar land te antwoorden. '*Habari?* Hoe gaat het met je?'

'*Nzuri*, bibi. Heel goed,' antwoordde Titi, die mevrouw Wanyika nog steeds niet aankeek.

'Sawa, Titi, ga nu die Fanta's maar kopen voor auntie Sophie,' instrueerde Angel. 'En doe Leocadie de groeten van me. Zeg tegen haar dat ik morgen eieren kom kopen.'

'Sawa, auntie,' zei Titi, naar de deur lopend.

'En laat de deur open, Titi. Even wat frisse lucht binnenlaten.' Angel had het plotseling heel erg warm gekregen. Ze waaierde haar gezicht koelte toe met het door mevrouw Wanyika ingevulde taartbestelformulier. 'Titi hebben we van thuis meegenomen,' ver-

klaarde ze, waarbij ze uit respect voor de keuze van haar gast weer in het Engels overging. ‘Onze zoon Joseph had haar oorspronkelijk in dienst genomen, maar toen... toen de kinderen bij ons kwamen, kwam Titi ook mee. Ze heeft nauwelijks enige opleiding, maar ze kan prima schoonmaken en koken, en ze is heel goed met de kinderen.’

‘Ik ben blij dat je iemand hebt die je kan helpen, Angel’, zei mevrouw Wanyika, ‘maar passen jullie nou met z’n allen in deze flat?’

‘Nou en of, mevrouw Ambassadeur! De kinderen en Titi hebben de grote slaapkamer. Die is heel ruim. Een timmerdocent van het KIST heeft drie stapelbedden voor ze gemaakt, en toen was er nog steeds plaats over voor een kast. Pius en ik hebben het prima in de kleinere slaapkamer. En de kinderen zijn lang niet altijd binnen. In de compound is een speelplein, voor als ze niet op school zijn.’

‘En hoe is de school hier?’ vroeg mevrouw Wanyika.

‘Het is een goeie school, alleen wel duur, met vijf kinderen! Maar hé, wat doe je eraan? De kinderen kennen geen Frans dus moeten ze wel naar een Engelse school. Maar de school stuurt een minibusje om alle kinderen uit deze buurt op te pikken, dus over vervoer hoeven we niet in te zitten. De jongens zitten bij een paar schoolvriendjes een eindje verderop in de straat, anders had ik ze aan u voorgesteld. Titi was even met de meisjes naar het postkantoor om brieven op de bus te doen naar hun vriendinnen thuis in Dar, maar nu zijn ze naar Sophie gegaan. Jammer. Ik had ze graag aan u voorgesteld, mevrouw Ambassadeur.’

‘Dat komt nog wel een keer, Angel,’ zei mevrouw Wanyika. ‘Wie is die Sophie waar ze naartoe zijn?’

‘Een bovenbuurvrouw hier in de compound. Een goeie vriendin van ons allemaal. Ze deelt haar flat met Catherine. Allebei vrijwilligsters.’

‘Vrijwilligsters?’ informeerde mevrouw Wanyika, een zorgvuldig aangezette wenkbrauw optrekkend.

‘Ja. Je hebt hier nog een enkeling die is gekomen om Rwanda te helpen zonder er een stapel dollars voor te willen hebben.’ Angel

glimlachte enigszins verlegen omdat ze beseftte dat noch haar man, noch de man van haar gast in die categorie viel.

Opnieuw schoof mevrouw Wanyika ongemakkelijk heen en weer op de bank. ‘En wat doen die vrijwilligsters?’

‘Ze zijn allebei lerares. Catherine organiseert cursussen voor het ministerie van Vrouwenzaken en Sophie geeft Engels op een middelbare school voor meisjes.’

‘Ik begrijp het,’ zei mevrouw Wanyika. ‘Dus deze twee vrijwilligsters helpen vrouwen en meisjes. Dat lijkt me heel goed.’

‘Ja,’ zei Angel. ‘En trouwens, ze hebben me verteld dat ze feministes zijn, allebei.’

‘Feministes?’ informeerde mevrouw Wanyika, haar andere wenkbrauw schoot omhoog om zich bij de eerste te voegen, die nog steeds niet helemaal bekomen scheen van het idee van vrijwilligsters. ‘Feministes?’ herhaalde ze.

De reactie van haar gast bracht Angel van haar stuk. ‘Mevrouw Ambassadeur, is er iets mis met feministes?’

‘Maar Angel, ben je dan niet bang dat ze je dochters zullen bekeren?’

‘Bekeren? Mevrouw Ambassadeur, u hebt het over feministes alsof dat een soort... ja, een soort missionarissen zijn.’

‘Angel, weet jij dan niet wat feministes in werkelijkheid zijn? Die houden niet van mannen. Dat... dat zijn...’ – op dit punt liet mevrouw Wanyika haar stem zakken tot een samenzweerderige fluis-tertoon en bracht ze haar gezicht vlak bij dat van Angel – ‘die doen het met andere vrouwen!’

Angel zette haar bril af en poetste de glazen met haar tissue. Ze haalde diep adem en begon: ‘Mevrouw Ambassadeur, ik begrijp dat iemand u in de war heeft gebracht over dit onderwerp, en het is ook iets waarover je zomaar in de war zou raken, want, natuurlijk, het is een heel verwarrend onderwerp. Maar ik geloof niet dat een vrouw die het met andere vrouwen doet een feministe heet. Volgens mij heet zo iemand een lesbienne.’

‘O,’ zei mevrouw Wanyika, met een mengeling van opluchting en gêne. ‘Je hebt gelijk. Ja. Van een lesbienne heb ik weleens gehoord.’

‘En we raken er gemakkelijk over in de war omdat het zulke moderne ideeën zijn voor ons in Afrika,’ zei Angel, met oog voor het ongemak van haar klant en erop gebrand haar misser te verdoezelen.

‘Zo is het,’ zei mevrouw Wanyika. ‘Dit soort ideeën is veel te modern voor hier. Amos is altijd in Afrika gestationeerd geweest, behalve de keer dat we in Maleisië zaten. Maar ook voor Maleisië zijn deze ideeën veel te modern.’

‘Zelf weet ik alleen van dit soort dingen omdat ik een tijdje bij mijn man in Duitsland heb doorgebracht, toen hij daar voor zijn studie zat,’ bekende Angel. ‘Vrouwen in Europa hebben veel moderne ideeën.’

‘Ik geloof je graag. Maar is het niet zo dat te veel ideeën het gezonde verstand in de weg zitten? Angel, het is een pak van mijn hart dat jouw meisjes niets zal overkomen! Ik was in de war te denken dat je burens lesbiennes zijn. Het zijn maar gewoon vrijwilligsters.’

Angel begreep dat mevrouw Wanyika de gedachte aan vrijwilligsters – hoe verontrustend ook voor haar – minder alarmerend vond dan de gedachte aan feministes. Zoekend naar een aanleiding om hun gesprek een nieuwe wending te geven wierp ze een blik op de koffietafel tussen hen in en riep: ‘Ach! Waar zit ik met m’n hoofd. Mevrouw Ambassadeur! Uw kopje is leeg en koud! Laat ik gauw nog wat thee zetten.’

Mevrouw Wanyika liet een begin van protest horen toen Angel hun kopjes en schoteltjes stapelde. Maar net terwijl ze daarmee bezig was, riep iemand iets door de openstaande deur.

‘*Hodi!* Mogen we binnenkomen?’

‘*Karibuni!* Welkom!’ zei Angel, toen een jonge vrouw en een meisje de flat binnenkwamen. De prachtige felle *kanga* van de vrouw, in een patroon van oranje, donkergele en blauwgroene tinten, bedekte haar hele lichaam, inclusief haar hoofd, zodat je alleen haar gezicht, handen en voeten zag. Het meisje, lichter van huidskleur dan de vrouw, droeg een rood met gele jurk met korte mouwen die tot halverwege haar kuit reikte, terwijl haar hoofd

en hals schuilgingen onder een feloranje sjaal. Angel had zowel de moeder als de dochter altijd zo slank gevonden dat zelfs een potlood in hun nabijheid mollig zou lijken. Ze stelde haar gasten aan elkaar voor in het Swahili.

‘Mevrouw Ambassadeur, dit zijn mijn vriendinnen van de flat hier recht boven. Amina en Safiya, dit is nou mevrouw Wanyika, de vrouw van de ambassadeur van Tanzania hier.’

De gasten schudden elkaar de hand en begroetten elkaar. Toen zei mevrouw Wanyika: ‘Amina, je spreekt Swahili, maar je komt geloof ik niet uit een land dat ik ken. Waar kom je vandaan?’

Amina glimlachte betoverend, een helderwitte flits tegen het donker van haar huid. ‘Ik kom uit Somalië, bibi, uit Mogadishu.’

‘Aha, Mogadishu!’ verklaarde mevrouw Wanyika. ‘Waar ze die Amerikaanse helikopters hebben neergeschoten, toch? Hoeveel Amerikanen zijn daar ook al weer bij om het leven gekomen, Amina? Achttien?’

‘Zoiets, bibi. En er zijn ook duizend Somaliërs gedood. Maar ik zeg meestal niet dat ik daarvandaan kom. Want je hebt mensen die beweren dat de Amerikanen hebben geweigerd Rwanda te helpen om wat hun in Mogadishu is overkomen. Wat me nu zou kunnen gebeuren is dat de Rwandezen mij erop aankijken dat de Amerikanen niet zijn gekomen, destijds, of anders dat juist de Amerikanen me niet moeten omdat hun soldaten in mijn land zijn omgekomen.’

‘Deze dingen liggen allemaal bijzonder gecompliceerd,’ zei mevrouw Wanyika, en de manier waarop ze het zei – ogenschijnlijk zonder erbij na te denken en zonder tot verdere discussie uit te nodigen – deed Angel vermoeden dat het haar normale diplomatieke reactie was in gesprekken over politieke onderwerpen.

Amina glimlachte. ‘Ja, bibi. Maar ik heb eigenlijk twee nationaliteiten. Mijn man is Italiaans staatsburger omdat zijn vader Italiaan was. Dus ben ik Somalisch én Italiaans. Aan Wazungu vertel ik graag dat ik een Italiaanse ben. Ze weten niet hoe ze moeten kijken als ik hun dat vertel!’

De drie vrouwen lachten hardop en Safiya glimlachte verlegen

over het gelach van de volwassenen.

‘Laat me raden. Zit jouw man hier bij de Italianen die wegen aanleggen?’

‘Ja, bibi, hij heeft de leiding.’

‘En Safiya gaat naar dezelfde school als mijn kinderen,’ zei Angel.

Safiya’s glimlach was even stralend als die van haar moeder. ‘Grace en Faith zijn mijn beste vriendinnen,’ verklaarde ze.

‘Hé, maar wat staan we hier nou? Laat me thee maken voor ons allemaal!’

‘O, Angel, het spijt me, maar we kunnen geen thee blijven drinken,’ zei Amina. ‘We zijn op weg naar Electrogaz om stroom te kopen. We hebben net beneden op onze meter gekeken en kwamen nu alleen even zeggen dat die van jou ook bijna aan z’n eind is. Moeten we ook voor jullie kopen als we er toch naartoe gaan?’

‘Dank je, Amina, dat is heel aardig van je! Maar Baba-Grace was al van plan om zelf te gaan als hij klaar is bij het kist vanmiddag.’

‘Sawa, Angel. Mevrouw Wanyika, het was leuk om u te ontmoeten.’

‘Amina, ik ga zelf nu ook,’ zei mevrouw Wanyika. ‘Ik kan helaas niet blijven voor nog een kopje, Angel. Amos en ik zijn uitgenodigd voor een cocktailparty op de Zweedse ambassade vanavond, en ik moet er snel vandoor om me klaar te maken. Mijn chauffeur staat buiten te wachten. Kunnen we jullie twee een lift geven naar Electrogaz?’

Amina sloeg haar handen ineen. ‘O, heel graag, bibi.’

‘Angel, aanstaande vrijdagmiddag zal ik mijn chauffeur langsturen om de taart af te halen. Ik heb het heel erg naar mijn zin gehad bij je. Dankjewel.’

‘Ik vond het ook leuk, mevrouw Ambassadeur. U bent altijd welkom. Bij mij staat de thee altijd klaar.’

‘Dank je, Angel. En een of twee keer per jaar hebben we een feestje op de ambassade voor Tanzanianen en vrienden van Tanzania. Ik zal ervoor zorgen dat je een uitnodiging krijgt.’

‘Dank u, mevrouw Ambassadeur. Daar verheug ik me op.’

Weer alleen in haar flat verruilde Angel haar strakke, modieuze outfit voor een gemakkelijk T-shirt en een kanga, waarna ze de koffietafel afruimde en haar mooie serviesgoed naar de keuken bracht. Ze liet de aanrechtbak vollopen met warm zeepsop en dacht aan de wel heel erg teleurstellende taart die ze voor de vrouw van de ambassadeur moest bakken. Het zou geen taart worden die de mensen ertoe zou aanzetten om hun eigen taarten bij haar te bestellen – of er moesten al een paar Wazungu rondlopen op het feestje van mevrouw Wanyika, die wisten niet beter. Nee, het zou een taart worden die van pure schaamte niet wist waar hij moest kijken. Het beste waar ze op kon hopen was dat niemand zou willen weten wie de maker was. Of, als ze zich toch geroepen voelden om het te vragen, dat ze op Wanyika's trouwfoto zouden zien – die waarop het paar hun bruidstaart aansneed – dat Angel domweg niet anders had gekund dan een kopie van de originele taart te maken, hoe onooglijk die ook was geweest.

Nadat ze de kopjes en schoteltjes had afgewassen zette ze zich aan het boenen van het melkpannetje, waar ze tot haar voldoening een groot deel van haar teleurstelling in kwijt kon. Pius had haar die ochtend al gewaarschuwd dat ze veel te veel van het bezoek verwachtte, maar zij had hem verzekerd dat hij het bij het verkeerde eind had: mevrouw Wanyika mocht dan geen belangrijke persoon zijn in de zin waarin ambassadeur Wanyika dat was, maar ze was wel een vrouw die regelmatig gasten ontving, en als vrouw die regelmatig gasten ontving moest zij in staat worden geacht Angels bh met geld te vullen. De middag had ook heel anders kunnen verlopen: mevrouw Wanyika had een prachtige taart met een ingewikkeld ontwerp of een originele vorm en tal van kleuren kunnen bestellen; hij zou in het centrum van de belangstelling hebben gestaan op het ambassadeursfeestje, en geen van de bezoekers – ongetwijfeld bijna allemaal belangrijke mensen – zou zijn vertrokken zonder ervan doordrongen te zijn dat Angel Tungaraza dé persoon in Kigali was die je moest hebben als je een taart zocht voor een bijzondere gelegenheid.

Ze zette het melkpannetje in het afdruiprek en keek op haar

horloge. Pius zou over niet al te lange tijd thuiskomen van zijn werk en het werd tijd om aan de voorbereidingen voor de avondmaaltijd van het gezin te beginnen. Zo meteen zou ze naar boven gaan om de meisjes op te halen bij Sophie en zou ze Titi op pad sturen om de jongens te halen bij hun vriendjes, een eindje verderop in de straat. Maar voor dat alles was er nog tijd om zich ongestoord over te geven aan een van haar grootste genoegens, iets wat haar ongetwijfeld zo goed als over haar teleurstelling van de afgelopen middag heen zou helpen.

Haar handen drogend aan een theedoek liep ze haar slaapkamer in. Van een plank in de klerkast pakte ze een witte plastic zak met daarin een stevig in noppenfolie gewikkeld pakketje. Terug in de keuken legde ze het pakketje op het aanrecht, haar vingers gingen op zoek naar het plakband en begonnen dat los te peuteren. Ze deed het langzaam, haar plezier rekkend, de spanning opbouwend.

Het pakketje kwam helemaal uit Washington DC, via een buurman in de compound die daar regelmatig heenging om zijn vrouw en kinderen op te zoeken. Ken Akimoto verleende met alle plezier koeriersdiensten voor Angel, en zijn vrouw scheen er nooit enig bezwaar tegen te hebben om voor Angel naar de winkel te worden gestuurd. Ze sloot zelfs regelmatig een kaartje voor Angel bij, gewoonlijk om haar te bedanken dat ze zo'n goeie vriendin was voor Ken of voor de prachtige taarten die ze voor hem bakte. En hier had je nu zo'n kaartje.

Ze trok het vliegensvlug uit het pakketje, draaide zich snel om en ging het tegen het aanrecht geleund staan lezen. Ze was erin geslaagd om het te pakken zonder al te zien wat er in het pakketje zat: dit uitstel zou haar plezier alleen maar doen toenemen. Deze keer schreef June om haar bewondering uit te spreken over de taart die Angel voor Kens vijftigste verjaardag had gemaakt, een feestje, herinnerde Angel zich, dat bijzonder luidruchtig was verlopen vanwege de discodreun. Wat was het toch een geweldig idee geweest – schreef June, die Kens foto's had bekeken – om juist voor een man die zo gek was van karaoke een taart in de vorm van een

microfoon te maken. Angel dacht vol trots terug aan die taart. Het was niet een van haar kleurrijkste taarten geweest, dat spreekt, hoewel een taart voor een discofeestje eigenlijk bedolven had moeten zijn onder krullen in vele spetterende kleuren; tenslotte was niemand destijds in het tijdperk van de disco bang voor kleuren geweest, zelfs Wazungu niet. Maar meer dan een gewoon discofeestje was het vooral een feestje ter ere van Kens verjaardag geweest – en wie Ken een beetje kende, zou zich hem nauwelijks kunnen voorstellen zonder microfoon in zijn hand, waar hij af en toe zelf in zong maar die hij toch meestal een van zijn gasten voorhield. Dus had Angel een taart gemaakt in de vorm van een op de taartplank liggende microfoon, in zwart en grijs, met een kubusachtig doosje er boven op, als van een of ander tv-station, net als de microfoons die belangrijke mensen tijdens grote gebeurtenissen altijd onder de neus geduwd kregen. Het kubusje op de microfoon – rood aan de ene kant, groen aan de andere en blauw bovenop – was op alle drie de zijden in witte letters voorzien van de naam KEN, met daaronder het getal 50, ook in het wit. Ken had naderhand verteld dat iedereen op het feestje er alleen maar positieve dingen over had gezegd; en nu was hier ook nog eens de lof uit Washington.

Na Junes kaart twee keer te hebben gelezen, wist Angel dat het moment was gekomen om zich om te draaien en – met kleine teugen – van de inhoud van het pakketje te genieten. Ken had het eerder die middag bij haar afgeleverd, onderweg naar huis van het vliegveld, en ze had zich kunnen inhouden om het meteen open te maken omdat mevrouw Wanyika ieder ogenblik kon komen. Terwijl ze het in de kast legde had ze bedacht dat ze nog tot de volgende dag zou wachten met het open te maken, want de opdracht voor een prachtige taart voor de vrouw van haar landgenoot de ambassadeur in Rwanda zou – dat kon niet missen – meer dan genoeg plezier voor één dag opleveren. Maar nu was ze blij dat ze het pakketje achter de hand had gehouden om haar op te beuren.

Ze draaide zich om. Langzaam, voorzichtig, opdat er niets van de inhoud van het aanrecht zou vallen en op de keukenvloer zou morsen, vouwde ze de plooien van het noppenfolie terug. De

schatten die daarbinnen verborgen lagen! Een paar grote brokken marsepein. En ha, daar waren de kleuren waar ze om had gevraagd: rood, roze, geel, blauw, groen en zwart – allemaal in poedervorm, natuurlijk, heel wat anders dan de paar potjes vloeibare bakkerskleurstof die je bij de Libanese supermarkt in het centrum kon krijgen, die waren allesbehalve modern. Zoals altijd had June er ook iets nieuws bijgedaan voor Angel, om mee te experimenteren. Deze keer waren het drie buisjes die eruitzagen als drie dikke viltstiften. Ze nam er een in haar hand en bekeek hem aandachtig: over de lengte van het buisje stonden de woorden GATEAU GRAFFITO, en daaronder in kapitalen het woord 'ROOD'. Ze pakte de twee andere stiften – op de ene stond 'GROEN' en op de andere 'ZWART' – en zag op hetzelfde moment een klein bedrukt velletje uit de plooiën van het noppenplastic steken. Daarop werd uitgelegd dat deze stiften gevuld waren met bakkerskleurstof, en een illustratie liet zien hoe je ze kon gebruiken om dunne of juist dikke lijnen te trekken, afhankelijk van hoe je de stiften vasthield. Het schrijven garandeerde de koper tevens dat de inhoud koosjer was. Zo, nu zouden haar taarten mooier dan ooit worden!

Deze overtuiging ontroerde haar en tranen welden op in haar ogen. Terwijl ze met haar linkerhand de hals van haar T-shirt omhoog trok, reikte ze met de rechter naar een tissue in haar bh – meteen naast de aanbetaling voor de taart van mevrouw Wanyika – en droogde haar tranen. Toen merkte ze dat haar gezicht begon te gloeien en verlegde ze het drogen naar haar voorhoofd en wangen, waarna ze het kaartje van June pakte en dat als waaier gebruikte.

Echt, dat gedoe met de overgang bezat geen enkele waardigheid.

ISBN 978 90 472 0083 3

© 2009 Gaile Parkin

First published by Atlantic Books,
and imprint of Grove Atlantic Ltd.

© 2009 Nederlandse vertaling Artemis & co,
Amsterdam en Bert Meelker

Oorspronkelijke titel *Baking Cakes in Kigali*

Oorspronkelijke uitgever Atlantic Books

Omslagontwerp Ghost/Janine Jansen

Omslagillustratie © Arcangel Images Ltd

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Wommelgem